

SPIS TREŚCI

8. PSZENŻYTO JARE	2
8.1. Wiadomości ogólne	2
8.2. Uwagi metodyczne	2
Zabiegi różnicujące poziomy agrotechniki	2
Pszenżyto jare. Odmiany badane. Rok zbioru 2025.....	3
Pszenżyto jare. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025.....	4
Pszenżyto jare Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2025	5
Pszenżyto jare. Plon ziarna odmian (dt/ha). Rok zbioru 2025.....	5
Pszenżyto jare. Plon ziarna odmian (dt/ha) . Lata zbioru 2023– 2025.	6
Pszenżyto jare. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby na poziomie agrotechnicznym – a ₁ . Lata zbioru 2023-2025.....	6
Pszenżyto jare. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe. Lata zbioru 2023-2025.....	7
Pszenżyto jare. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe. Lata zbioru 2023-2025.....	7
8.3. Charakterystyka odmian wpisanych do Krajowego rejestru w roku 2025	8

8. Pszenżyto jare

8.1. WIADOMOŚCI OGÓLNE

Powierzchnia uprawy pszenżyta jarego, według danych GUS, w roku 2024 wynosiła blisko 55 tys. ha, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza niewielki spadek. Najwięcej pszenżyta jarego uprawia się w województwie mazowieckim, najmniej zaś – w podkarpackim i małopolskim. Mimo stosunkowo małego znaczenia pszenżyta jarego, zboże to ma jednak szereg zalet. Przede wszystkim cechuje się małymi wymaganiami glebowymi i większą tolerancją na niskie pH gleby. Zboże to może być więc uprawiane na stanowiskach, na których pszenica i jęczmień są zawodne. Warto również podkreślić dobrą wartość paszową pszenżyta i jego szerokie możliwości wykorzystania w żywieniu różnych gatunków zwierząt. W latach 2018-2023 corocznie rejestrowano od 1 do 3 nowych odmian. W roku 2024 zarejestrowano rekordową liczbę pięciu nowych odmian, a w roku 2025 – kolejne trzy. Obecnie Krajowy rejestr pszenżyta jarego liczy 24 odmiany; wszystkie polskiej hodowli. Nowe odmiany wnoszą wyraźny postęp hodowlany, głównie w zakresie plenności. W odniesieniu do pozostałych cech postęp ten jest zróżnicowany.

W porównaniu do innych gatunków pszenżyto jare dojrzewa najpóźniej. Cechuje się znaczną tolerancją na niskie pH gleby, dlatego może być uprawiane również na zakwaszonych glebach słabych. Mankamentem pszenżyta jarego jest znaczna skłonność do porastania ziarna w kłosie, dlatego zbiór należy przeprowadzać bezpośrednio po osiągnięciu pełnej dojrzałości.

8.2. UWAGI METODYCZNE

W roku 2025 ramach PDO w rejonie województwa zachodniopomorskiego założono trzy doświadczenia z pszenżytem jarym w następujących punktach: ZDOO Białogard, ZDOO Rarwino i ZDOO Nowa Wieś Ujska(woj. Wielkopolskie). Omawiane doświadczenia były prowadzone, w dwóch powtórzeniach. Doświadczenia przeprowadzono w różnych warunkach glebowo – klimatycznych.

Zabiegi różnicujące poziomy agrotechniki.

Lp.	Rodzaj zabiegu	Poziom agrotechniki	
		przeciętny a ₁	intensywny a ₂
1	Nawożenie azotowe (kg N/ha)	*	a ₁ +40
2	Opryskiwanie fungicydem w fazie: pełnia krzewienia		+
	początek kłoszenia		+
3	Opryskiwanie regulatorem wzrostu		+
4	Nawożenie dolistne preparatem wieloskładnikowym		+

Zgodnie z „Metodyką...” z 1998 roku.

Odmiany wzorcowe:

Rok zbioru 2023: Impetus, Mamut, Odys

Rok zbioru 2024: Dyzma, Impetus, Nokturn

Rok zbioru 2025: Dyzma, Meleton, Nokturn

Tabela 8.1.

Pszenżyto jare. Odmiany badane. Rok zbioru 2025.

Lp.	Odmiana	Rok wpisania do krajowego rejestru	Zachowujący/pełnomocnik
	1	2	3
1	Dyzma	2024	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
2	Meleton	2025	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
3	Nokturn	2024	Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
4	Hugo	2018	Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
5	Santos	2019	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
6	Frigus	2023	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
7	Namaku	2024	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
8	Narval	2024	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
9	Pryzmat	2024	Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
10	Mediolan	2025	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan
11	Luksor	2025	DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.; Choryń 27, 64-000 Kościan

Tabela 8.2.

Pszenżyto jare. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025.

Miejscowość	Białogard	Rarwino	Nowa Wieś Ujska
Powiat	Białogard	Kamieński	Piłski
1	2	3	4
Kompleks rolniczej przydatności gleby	4	5	4
Klasa bonitacyjna gleby	III b	IV a	III a
Zasobność gleby w P ₂ O ₅ (mg/100g)	21,7 b.w.	16,0 w	wysoki
Zasobność gleby w K ₂ O (mg/100g)	18,2 w.	22,5 b.w	średni
Zasobność gleby w MgO (mg/100g)	3,4 śr.	4,0 śr.	średni
Ph gleby (w KCL)	6,6	5,9	6,4
Przedplon	ziemniaki	ziemniaki	rzepak
Obsada nasion (szt./m ²)	450	450	450
Nawożenie mineralne (kg/ha)			
N (kg/ha)	105	140	139
P ₂ O ₅ (kg/ha)	20	46	50
K ₂ O (kg/ha)	40	20	135
Środki ochrony roślin (nazwa, dawka na ha)			
Herbicyd	Gold 450 EC	Gold 450 EC	Gold 450 EC + AquaFol Anchor
Insektycyd	-	-	-
Dodatkowe zabiegi wykonywane na poziomie a₂			
Nawożenie N (kg/ha)	105 + 40	140 + 40	139 + 40
Nawożenie dolistne (nazwa, dawka na ha)	2 x Basfoliar 2 x Siarczan mg	2 x Ekolist zboża 2 x Siarczan mg	-
Fungicyd - pierwszy zabieg	Kier 450 EC	Amistar 250 SC	Aspik 250 EC
Fungicyd - drugi zabieg	-	Amistar 250 SC	Makler 250 EC
Regulator wzrostu	-	-	-

Tabela 8.3.

Pszennyto jare. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2025

Lp.	Wyszczególnienie		a1			a2		
			Białogard	Rarwino	Wyczechy	Białogard	Rarwino	Wyczechy
	1	data	2	3	4	5	6	7
1	Siew	data	25.03	21.03	25.03	25.03	21.03	25.03
2	Termin kłoszenia	data	01.06	02.06	08.06	02.06	03.06	09.06
3	Termin dojrzałości woskowej	data	18.07	17.07	11.07	18.07	17.07	11.07
4	Zbiór	data	28.08	09.08	18.08	28.08	09.08	18.08
5	Wysokość roślin	cm	96	99	101	94	100	97
6	Wyleganie w fazie dojrz. mlecznej	9°	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
7	Wyleganie roślin przed zbiorem	9°	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
8	MTZ	g	45,0	46,5	41,7	---	46,4	42,5
9	Plon ziarna przy 15% wilgotność	dt/ha	55,1	56,4	60,1	61,3	62,3	68,3

- oceny w skali 9° (1° – ocena najslabsza; 9° – ocena najlepsza°

Tabela 8.4.

Pszennyto jare. Plon ziarna odmian (dt/ha). Rok zbioru 2025.

Lp.	Odmiana	a 1			a 2		
		Białogard	Rarwino	Wyczechy	Białogard	Rarwino	Wyczechy
	1	2	3	4	5	6	7
	Wzorzec dt/ha	61,7	55,3	73,8	61,8	60,3	77,3
1	Dyzma	58,9	58,3	62,2	66,1	64,4	76,0
2	Meleton	50,4	52,8	54,4	60,1	58,0	63,8
3	Nokturn	56,8	58,3	57,6	60,1	63,7	64,4
4	Hugo	54,0	51,8	58,1	64,9	62,3	63,0
5	Santos	51,6	55,5	53,6	56,0	61,2	61,0
6	Frigus	53,1	58,6	61,6	56,4	65,7	70,6
7	Namaku	56,3	59,6	66,7	60,4	64,7	71,5
8	Narval	56,2	57,5	62,5	63,6	60,5	70,7
9	Pryzmat	57,1	59,1	59,3	64,9	62,1	69,2
10	Mediolan	58,9	57,2	67,8	64,9	62,9	73,2
11	Luksor	53,4	51,9	56,9	60,1	60,0	68,3

Tabela 8.5.

Pszonżyto jare. Plon ziarna odmian (dt/ha) . Lata zbioru 2023– 2025.

L.p	Odmiana	a1					a2				
		2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025	2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wzorzec w dt/ha	56,7	53,7	40,0	55,2	50,1	64,1	62,8	41,8	63,4	56,2
1	Dyzma	59,8	58,8	-	59,3	-	68,8	67,3	-	68,0	-
2	Meleton	52,5	-	-	-	-	60,6	-	-	-	-
3	Nokturn	57,6	51,6	-	54,6	-	62,7	61,5	-	62,1	-
4	Hugo	54,6	55,1	42,4	54,8	50,7	63,4	64,0	46,6	63,7	58,0
5	Santos	53,6	50,0	40,8	51,8	48,1	59,4	59,9	42,1	59,6	53,8
6	Frigus	57,8	55,8	-	56,8	-	64,2	65,0	-	64,6	-
7	Namaku	60,9	53,9	-	57,4	-	65,5	66,7	-	66,1	-
8	Narval	58,7	54,9	-	56,8	-	64,9	68,1	-	66,5	-
9	Pryzmat	58,5	53,3	-	55,9	-	65,4	63,9	-	64,6	-
10	Mediolan	61,3	-	-	-	-	67,0	-	-	-	-
11	Luksor	54,1	-	-	-	-	62,8	-	-	-	-
	Liczba doświadczeń	3	3	3	6	9	3	3	3	6	9

Tabela 8.6.

Pszonżyto jare. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby na poziomie agrotechnicznym – a₁. Lata zbioru 2023-2025.

Lp.	Odmiana	Mączniak prawdziwy		Rdza brunatna		Septorioza liści	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
	1	2	3	4	5	6	7
	Wzorzec w dt/ha	7,0	7,5	9,0	8,8	7,4	8,0
1	Dyzma	7,7	7,2	9,0	8,6	7,2	7,4
2	Meleton	6,7	-	9,0	-	7,7	-
3	Nokturn	6,7	7,0	9,0	8,8	7,3	7,3
4	Hugo	7,2	7,5	9,0	8,8	7,2	8,0
5	Santos	6,3	7,1	9,0	8,9	7,7	8,0
6	Frigus	7,2	7,4	9,0	8,6	7,7	7,7
7	Namaku	7,2	7,7	9,0	8,5	6,2	7,0
8	Narval	7,3	7,5	9,0	8,8	6,8	7,1
9	Pryzmat	7,7	7,7	9,0	8,6	6,8	7,4
10	Mediolan	6,7	-	9,0	-	6,7	-
11	Luksor	6,8	-	9,0	-	7,0	-
	Liczba doświadczeń	3	9	3	9	3	9

- oceny w skali 9° (1° – ocena najslabsza; 9° – ocena najlepsza)

Tabela 8.7.

Pszenżyto jare. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe. Lata zbioru 2023-2025

L.p.	Odmiana	Wyleganie w fazie dojrzałości mleczej				Wyleganie przed zbiorem			
		a1		a2		a1		a2	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Wzorzec	9,0	8,8	9,0	8,8	9,0	8,5	9,0	8,5
1	Dyzma	9,0	8,1	9,0	8,3	9,0	7,8	9,0	7,8
2	Meleton	9,0	-	9,0	-	9,0	-	9,0	-
3	Nokturn	9,0	8,7	9,0	9,0	9,0	8,2	9,0	8,2
4	Hugo	9,0	8,7	9,0	8,9	9,0	8,5	9,0	8,5
5	Santos	9,0	8,9	9,0	9,0	9,0	8,7	9,0	8,7
6	Frigus	9,0	8,9	9,0	8,9	9,0	8,4	9,0	8,4
7	Namaku	9,0	9,0	9,0	8,8	9,0	8,8	9,0	8,8
8	Narval	9,0	8,8	9,0	9,0	9,0	8,5	9,0	8,5
9	Pryzmat	9,0	8,8	9,0	8,8	9,0	8,6	9,0	8,6
10	Mediolan	9,0	-	9,0	-	9,0	-	9,0	-
11	Luksor	9,0	-	9,0	-	9,0	-	9,0	-
Liczba doświadczeń		3	9	3	9	3	9	3	9

Tabela 8.8.

Pszenżyto jare. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe. Lata zbioru 2023-2025

L.p.	Odmiana	Wysokość roślin (cm)				Masa 1000 ziaren (g)			
		a1		a2		a1		a2	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Wzorzec	100,7	87,6	98,1	86,4	46,8	47,5	47,9	49,0
1	Dyzma	102,2	97,1	99,7	96,8	46,8	46,0	48,8	48,2
2	Meleton	97,2	-	95,7	-	46,9	-	-	-
3	Nokturn	102,8	98,4	98,8	95,9	46,8	46,0	49,3	48,3
4	Hugo	101,5	90,2	97,7	89,6	45,5	47,8	47,5	48,7
5	Santos	104,8	92,9	102,7	91,9	47,8	48,6	50,3	49,8
6	Frigus	100,2	99,6	97,5	98,2	41,5	42,8	47,4	45,1
7	Namaku	92,5	91,2	93,0	91,5	41,0	41,7	44,4	43,0
8	Narval	95,3	94,1	95,0	94,0	42,6	42,8	46,1	44,5
9	Pryzmat	97,8	95,4	94,5	93,2	46,1	46,8	50,6	48,2
10	Mediolan	101,3	-	99,8	-	41,1	-	-	-
11	Luksor	90,8	-	93,2	-	42,2	-	-	-
Liczba doświadczeń		3	9	3	9	3	9	3	9

- oceny w skali 9° (1° – ocena najslabsza; 9° – ocena najlepsza)

8.3. CHARAKTERYSTYKA ODMIAN WPISANYCH DO KRAJOWEGO REJESTRU W ROKU 2025

Meleton (d. DC 15061)

Odmiana pastewna.

Plon ziarna dość duży. Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny. Odporność na choroby podstawy źdźbła i rdzę żółtą – dość duża, na mączniaka prawdziwego, rdzę brunatną, brunatną plamistość liści, rynchosporiozę, septoriozę liści, septoriozę plew i fuzariozę kłosów – średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren duża, gęstość ziarna w stanie zsypanym dość duża. Odporność na porastanie w kłosie dość duża, liczba opadania bardzo duża. Zawartość białka dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

Mediolan (d. DC 16076)

Odmiana pastewna.

Plon ziarna dość duży. Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny. Odporność na rdzę żółtą – duża, na choroby podstawy źdźbła, rynchosporiozę i fuzariozę kłosów – dość duża, na mączniaka prawdziwego, brunatną plamistość liści, septoriozę liści i septoriozę plew – średnia, na rdzę brunatną – dość mała. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren i gęstość ziarna w stanie zsypanym średnia. Odporność na porastanie w kłosie przeciętna, liczba opadania dość duża. Zawartość białka średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby mała.

Luksor (d. DC 16109)

Odmiana pastewna.

Plon ziarna średni. Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny. Odporność na rdzę brunatną – dość duża, na brunatną plamistość liści, rynchosporiozę, septoriozę liści, septoriozę plew i fuzariozę kłosów – średnia, na choroby podstawy źdźbła i mączniaka prawdziwego – dość mała, na rdzę żółtą – mała. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren średnia, gęstość ziarna w stanie zsypanym dość duża. Odporność na porastanie w kłosie przeciętna, liczba opadania mała. Zawartość białka bardzo duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby mała.